

Badnen

Vejlby-Strib Lokalhistoriske Forening

1
2000

Formand:

Skjold Christensen - 64 40 28 41
 Vejlbystevej 2 D, Vejlbyste

Næstformand:

Jørgen Lundsgaard - 64 40 18 80
 Lerbjergvej 9, Vejlbyste

Sekretær:

Finn Lopdrup Fauk - 64 40 10 63

Kasserer:

Ketty Hansen - 64 40 61 56
 Strib Landevej 44, Strib

Bestyrelsesmedlem:

Preben Lindvig Hansen - 64 40 63 38
 Tårupvej 31, Røjle-Tårup

Suppleanter:

Ame Schmidt Andersen - 64 40 10 53
 Nørre Allé 37, Strib
 Kirsten Fauk

Revisor:

Børge Jensen
 Knud Warming

Revisorsuppleant:

Anna Kierkegaard-Hansen

Hvordan bliver man medlem?

Ring til et af bestyrelsesmedlemmeme,
 eller indsend kontingentet til:

Giro 9 86 21 37

Vejlbyste-Strib Lokalhistoriske Forening,
 Strib Landevej 44, 5500 Middelfart.

Kontingentet er 50 kr. om året pr.
 husstand. Enkeltpersoner i den gamle
 Vejlbyste-Strib kommune betaler kun 35
 kr. – mens andre enkeltpersoner be-
 taler 50 kr.

Babnen

Vejlbyste Strib Lokalhistorisk Forening

Nr. 1

2000

INDHOLD:

Staubyskov Trinbræt	1
Røjle minder og virke	5
Stribs 1. sognefoged	12
Muslingekogeriet	17
Sagn	24

Redaktion: Kirsten Fauk

**Trykning: DS-TRYK,
 Fredericia**

ISSN 0906-5008

SATS:

Jens Ulrik Thomsen

Næste nummer udkommer
 September 2000
 Deadline 15. juli 2000

Forsiden: Fra Stavrbyste Skov mod
 bæltet. Tegning af Alfred Bay
 (Danmark, Landet mellem
 Bælterne II, 1948)

Staurbyskov trinbræt og de farlige overskæringer

Af Knud Madsen

Gennem næsten 55 år fik "Røjlegri- sen" lov til tudende og larmende at køre gennem det nordvestfynske landskab på sin færd mellem Mid- delfart og Odense. De sagesløse passagerer satte næppe større pris på togets noget ujævne bevægelser, men til gengæld kunne de så forsø- ge at nyde synet af det afvekslende, naturskønne landskab, som man passerede. Den private Nordvestfy- enske Jernbane indledte sin ordinæ- re drift den 5. december 1911. I den nuværende Middelfart kommune fik man oprindelig tre holdepladser, nemlig Kustrup, Røjle og endestati- onen på Middelfart Banegård, som dengang lå for enden af den nuvæ- rende Gl. Banegårdsvej. Fra Mid- delfart førte endvidere DSBs spor frem langs Lillebæltskysten til Strib Færgehavn.

Vejforhold

I 1911 fandtes ingen sammenhæn- gende kystvej mellem Middelfart og Strib. Dog skal kammerherre Basse Fønss engang have forceret stræk- ningen med sit firspand. Strandvej fik man først i begyndelsen af 1920'erne, da proprietær N. P. Aut- zen anlagde sin private vej omtrent fra Skærbækshoved til Rubæks Banke. Hvis man ville undgå Aut- zens private og til tider afspærrede Strandvej, fandtes der imidlertid en anden vej, som man kunne følge, hvis man fra Middelfart ville ud i

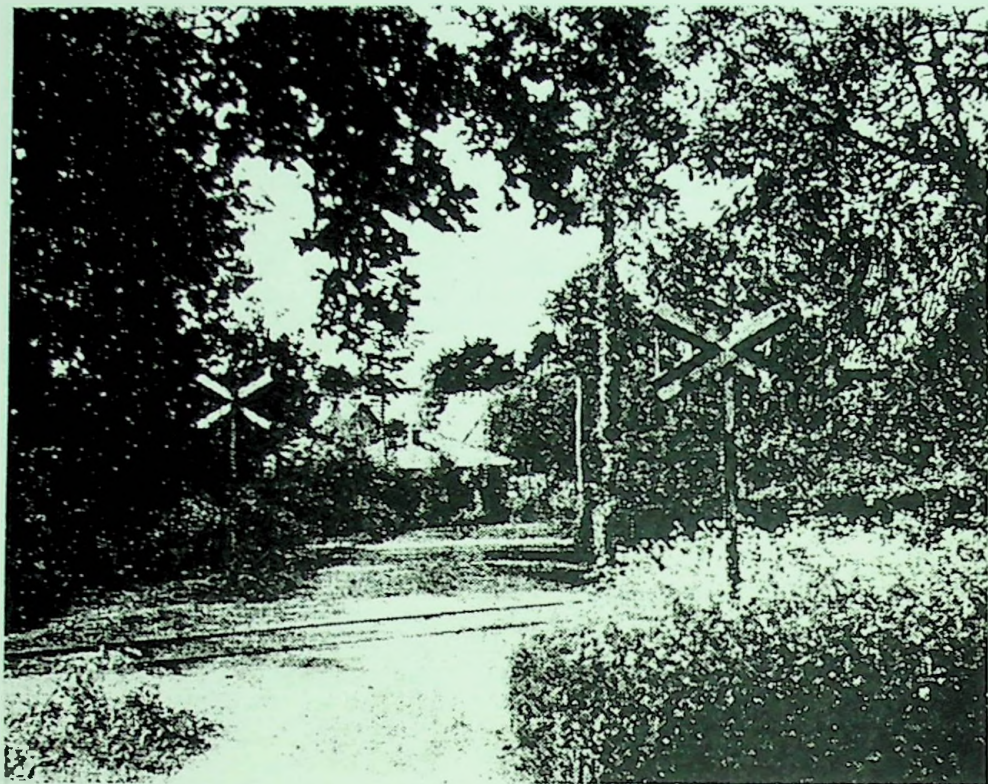
Staurbyskov. Vejens omtrentlige for- løb kan stadig følges i dag:

Fra Middelfart følger man Gl. Strandvej til Fluepapiret ved den gamle kommunegrænse mod Vejlb- by-Strib. Her krydser man DSB- sporet, følger Strandvejen til Skær- bæksmøllevej, derpå op ad denne til Skovsvinget. drejer til venstre ned til Hegnet og følger denne vej ind i skoven. I 1920'erne var overskærin- gen ved Fluepapiret bevogtet. Den kaldtes Skærbæksmølleoverskærin- gen, og strækningen øst for banen hen til den gamle mølle kaldtes Skærbæksmøllevejen.

Nordvestfyenske Jernbanes spor var anlagt således, at det krydsede både nuværende Skærbæksmøllevej og Skovsvinget. Den nye Strandvej, som oprindelig hed Stribvejen, var endnu ikke anlagt, og Skovsvinget havde følgelig heller ikke forbindelse med vejen.

Trinbræt

"Stavrby Skov ligger og smiler om- kring Nordvestbanens første Holde- plads efter Middelfart - den skønneste "Banegaard" i hele Landet ved Sommertide - og mod øst hæver højdedraget sig stejlt mod Andels- skolens røde Bygninger og de spred- te Gaarde og Huse, der titter frem paa Skraaningerne i Sommerens festlige Grøndragt". Sådan skrev Juel V. Ry i 1948 i "Landet mellem Bælterne". Siden da har meget æn- dret sig på dette sted. Historien bag Staurbyskov trinbræt er følgende: Efter 1920 begyndte Strandvejsk- varteret så småt at opstå, og med opførelsen af Den danske Andels- skole i 1932 kom der for alvor men- nesker til området. Det drejede sig ikke kun om Andelsskolens elever,

.Nordvestfynske Jernbanes overskæring ved Skovsvinget. Man ser ned mod Strandvejen med Harry Larsens købmandsbutik. Til højre skimtes kunstmaler Evald Henriks hus

men også de mange gæster, som langvejs fra mødte op til skolens velbesøgte grundtvigianske møder og månedlige gudstjenester. Af hensyn til alle disse gæster standsede Røjlegrisen neden for Andelsskolen, hvor passagererne hoppede ud i skovbunden og derpå vandrede den korte tur op til skolen. I 1933 bestemte baneledelsen, at der skulle etableres et trinbræt på stedet; det skete også ud fra ønsket om at betjene områdets stadig voksende lokalbefolkning. Samme år var således Skovsvinget blevet udstykket, og med sommerkøreplanens ikrafttræ-

den den 15. maj 1934 blev Staurby Skov trinbræt taget i brug. På den korte strækning mellem Skærbæksmøllevej og Skovsvinget var der på østsiden af sporet gravet af skrænten og anlagt en grusperron, hvor der stod et grønmalet skur med vinduer og skydedør. Taget var beklædt med tagpap. Til publikums benyttelse var opstillet en signalmast. Det er nok tvivlsomt, om banestrækningen fra Staurbyskov mod Middelfart nogensinde opnåede at blive noget større tilløbsstykke, måske bortset fra besættelsestiden, idet den allerede et par år efter åbningen

blev påført konkurrence af DSB's rutebil, som efter lukningen af Strib Færgehavn i 1935 begyndte rutefart ad den nye Strandvej mellem Middelfart og Strib. Denne busrute blev fra 1944 til 1947 som følge af varemanglen erstattet af togdrift på det endnu eksisterende DSB-spor. Bl.a. over for Skovsvinget blev der da etableret en holdeplads med læskur, som også kaldtes Staurbyskov, men som ikke må forveksles med Nordvestbanens trinbræt at samme navn.

Overskæringer

Oversigtsforholdene ved de to ubevogtede overskæringer, Skærbæksmøllevej og Skovsvinget, lod meget tilbage at ønske. Når en tungtlæst hestevogn fra Staurbyskov grusgrav skulle krydse sporet på vej ned mod Strandvejen, kunne det trods togets signaler ofte være svært i tide at standse vognen. Da privatbilismen

tog til i omfang, opstod talrige farlige situationer. Ganske vist blev der foretaget afgravning af skrænterne, så toget kunne ses mindst 50 m fra overskæringerne, men lige lidt hjalp det. Man skulle tro, at dersom bilisten ikke kunne høre togets signaler for lukkede ruder og gennem motorlarmen ja, så var der ingen fare på færde. Efter flere farlige situationer i 1925 blev det af FDM foreslået, at banen opsatte klokke- eller lyssignaler ved Skærbæksmøllevej. Politimester Galschiøt, Middelfart, mente, at der skulle foretages en vejforlægning og efter at have beset forholdene, erklærede direktør Kyhl, FDM, sig enig heri. I 1926 lod politiet opstille advarselstavler ved Skærbæksmølle.

Vejlby sogneråd blev herefter spurgt, om man var villige til at refundere politikassen det beløb, som var medgået hertil. Sognerådet svarede

Elever fra Andelsskolen ved Skærbæksmølleoverskæringen. Villaen til venstre, bygget 1933, var med til at forringe oversigtsforholdene endnu mere.

(Andelsskolens Elevforening, 1964)

nej, idet man mente, at beløbet skulle betales at banen. I 1927 blev der gravet af skrænterne, og nogle træer og buske blev fjernet. I 1930 blev der klaget over, at der stadig intet virkeligt var gjort for at forbedre forholdene, og at bevoksningen nu atter var groet op. Året efter skete der en påkørsel ved Skærbæksmølleoverskæringen, og et udvalg, som den følgende måned besigtigede overskæringerne, indstillede til ministeriet, at der på dette sted skulle opstilles lyssignaler.

Dødsulykke

I 1933 indtraf den længe forudsete ulykke, som kom til at koste et byrådsmedlem fra Middelfart livet. Den 2. maj 1933 var tre mænd fra Middelfart, nemlig gas- og vandværksbestyrer Hostrup og de to medlemmer af gas- og vandværksudvalget, maskinpasser Niels Nielsen og skomager H. Nielsen, på inspektion på vandværket i Staurbyskov. De var kørende i Hostrups bil, og da de på hjemvejen omtrent kl. 18 ville krydse overskæringen ved Skovsvinget, kørte bilen ind i Nordvestbanetoget, hvorved den blev fuldstændig knust og den 65-årige maskinpasser Nielsen kvæstet så hårdt, at han var død ved ankomsten til

sygehuset. Hostrup selv blev lettere kvæstet, medens skrædder Nielsen slap uskadt. Ulykken skyldtes udelukkende bilens fører. Senere samme måned måtte et par andelsskoleelever ved Skærbæksmølle springe af deres motorcykel, som derpå fortsatte ind over skinnerne og blev ramt at toget. Nu skulle man have troet, at de omtalte lyssignaler ville blive opstillet, men tværtimod byggede man nu en villa, som yderligere forringede oversigtsforholdene. Først den 3. september 1936 blev blinksignalet ved Skærbæksmølle taget i brug. Skovsvinget forblev ubevogtet, men det var dog på et tidspunkt på tale at gøre vejen blind. Nordvestfyenske Jernbane kørte for sidste gang den 31. marts 1966, og der er nu kun få spor af banen tilbage i området.

Staurbyskov trinbræt. (Foto P. S. Feddersen 1966)

Røjle, minder og virke.

af Johanne Beck.

Johanne Beck fortsætter her sine barndomserindringer fra Røjle. Hun var datter af mejeribestyrer C. Müller og hustru Ingeborg. Hun var nr. 2 af en børneflokk på fire, Alfred, Johanne, Sofie og Agnes.

II. Naboerne.

Vi sagde IND til Jørgen Jørgensens, OP til Karen og Jørgen Rasmussen, OM til Niels Christians og OVER til Søren Petersens, NED til snedkerens.

Inde hos Jørgen Jørgensens kunne vi bøm færdes, som om vi var hjemme. Vi måtte hjælpe både her og der og mærkede aldrig til, at vi gik i vejen.

*Johanne Beck f. Müller,
forfatter til denne erindringsserie, 1916.
(Foto Otto Nørmark, Odense)*

I timevis kunne jeg følge hesten i hestegangen, hvor den gik i en cirkel og trak en vandret stang efter sig. Derved kunne et maskineri sættes i gang inde i loen. Vi måtte pumpe vand til køerne og hjælpe til med at trække dem ud i marken, hvor de blev malket om sommeren. Når mælken skulle hjem, blev mejerispandene sat på den lille tohjulede trækvogn og vi kunne enten være med til at trække eller også skubbe bagpå.

I høstens tid gjorde vi virkelig nytte, for da kørte vi med i marken og rev det korn sammen, som lå løst tilbage, hvor en skok havde stået. Jørgen kunne så med det samme forke det op på læsset. Derefter satte vi os på læssetræet, som slæbte efter vognen, og vi fik en lille køretur hen til den næste skok. Når der var fuldt læs, blev læssetræet skubbet op på læsset og surret fast både for og bag. Kusken kravlede op henne ved hestene, og vi entrede op i rebet bagpå. Det var dejligt at sidde eller ligge oppe på læsset. Når vi sad, kunne vi se langt omkring og se ned på folk, der gik forbi på vejen, og når vi lagde os på ryggen, så vi lige op i himlen.

Jørgens havde en mark helt ude ved Brændeskov, ikke langt fra Strib. At køre kom hjem fra Y'erløkken (marken, som ligger langt ude) var næsten lige så godt som at komme på en hel udflugt. Når høstvognene skulle skiftes, benyttede vi pausen til at løbe ud i haven efter gule og blå blommer. De havde også nogle små gule sommeræbler, som var så fine, at de blev kaldt "københavnere". Inde i det renskurede køkken summede fluerne over det blankslebne komfur, og i folkestuen ved siden af stod ølkruset på tobaksbordet. Låget kunne vippes

op, når vi brugte tommelfingeren. Men jeg var nu sjældent så tørstig, at jeg skulle have noget at drikke af det krus, som de alle sammen drak af, og jeg skulle absolut intet nyde, hvis der lå fluer i øllet.

Jørgen Jørgensen var altid selv med i arbejdet. Han sagde ikke som sin svoger, der boede i den sydligste gård i Røjle: "Det er en dårlig gård, som ikke kan føde et dovent menneske".

Hans kone Laura var både dygtig og skrap. Hun bryggede øl i store kar og bagte både i den lille ovn i komfuret og i den store ovn i bryggerset. Den dag, der blev bagt brød i den store ovn, fyrede Jørgen selv ovnen varm med risbrænde, som var bundet i knipper.

Når Laura havde vasket de klare, hvide gardiner blev de spændt ud på firkantede trærammer, som kunne gøres bredere eller længere efter behov. Alle tungerne blev trukket fint ud og fæstet på tynde små metalstifter og når gardinene var tørre, var de parate til at blive hængt op. De skulle ikke stryges og kom aldrig til at flane, men de hang fint med de nederste 30-40 cm smukt arrangeret hen over gulvtæppet. Sådan var det moderne på den tid.

Jørgen og Laura var meget gæstfri og gav gerne kaffen for at få en lille snak. Far holdt meget af at gå en lille aftenur ned ad Jørgens markvej, og når han kom tilbage, skete det ofte, at Jørgen kom ud ad porten. Så stod de ved den store sten og drøftede dagens begivenheder. En sådan sommeraften, var det at Jørgen henvendte sig til os børn og sagde: "Ja, det var det år, vi ikke kunne komme over Lillebælt for oldenborrer". Vi måbede! Var der virkelig så mange oldenborrer? Men

*Laura Jørgensen, gift med
Jørgen Jørgensen.*

(Foto M. Holdt, Søndergade, Middelfart)

så kom forklaringen, nej, det kostede 25 øre.

Vitsen har Jørgen vist ikke selv fundet på, men at der har været flere oldenborrer end ønskeligt, viser en meddelelse i Middelfart Avis den 22. februar 1904: Sidste år blev der i Middelfart by udbetalt 32 kr. 90 øre til ødelæggelse af oldenborrer. Heraf er halvdelen nu anvist til udbetaling af statskassen.

Mandag den 29 januar 1906 kl. 15.40 døde den gamle konge Kristian den Niende. Dødsbudskabet kom ganske uventet. da kongen om formiddagen havde holdt den sædvanlige mandagsaudiens. Det blev meddelt os fra telefoncentralen, og far sendte mig ind til Jørgen Jørgensen for at fortælle det. Det var lige i mørkningen. Jørgen

sad for bordenden i folkestuen, og jeg husker tydeligt, at han sagde: "Er kongen død? og du har endda en rød kjole på!"

Når Laura vaskede, bagte eller havde travlt på anden måde; valgte hun altid en af de dage, Sofie og jeg var fri fra skole, for så kunne hun låne en barnepige til at se efter drengene. Sofie var alle tiders legetante. Hun sang og dansede og morede sig godt med de andre børn. Men når hun var derinde, løb tiden fra hende, så der måtte sendes bud efter hende.

Ingen skal beskyldte mor eller far for at nævne ordet pumpestation i den forbindelse, men mor kunne godt sige til Sofie, at man behøver ikke at fortælle alt hvad man ved.

Den rareste mand i Røjle.

Kort tid før far kom til Røjle, modtog han et brev fra den nyvalgte formand, der bad ham om at være behjælpelig med installationen af mejeriets maskiner. Samtidig skriver han at far kan

glæde sig til at arbejde sammen med den rareste mand i Røjle, der er blevet valgt ind i bestyrelsen. Denne rare mand var Jørgen Hansen, en meget intelligent landmand, som fik stor betydning for egnen ved sine mange tillidshverv. Han var medvirkende til at afskaffe den forældede skik at give småkårsfolk almisser i form af korn, enten gratis eller det man kaldte godtkøbskorn, som nok ikke har været af bedste sort. Disse almisser blev forandret til et kommunalt tilskud til Den fri Fattigkasse, som Jørgen Hansen i mange år var formand for.

Foruden at være i sognerådet fra 1868-74 var han med til at oprette Røjle mejeri i 1885. Han var med til at stifte Vejlbys Sogns Foredragsforening 1890 og Vejlbys Sogns Læseforening. På hans mark, matr. 5 a blev forsamlingshuset bygget 1896. Desuden var han i flere år i skolekommissionen.

Den sommer, far kom til Røjle, brændte Jørgen Hansens gård ved et lynnedslag. Familie, naboer og venner hjalp på forskellige måder, og da gården blev bygget op igen - 1885 står der på laden - kaldte Marie og Jørgen Hansen den "Venners Gave". Ved den lejlighed blev stuehuset lagt mod syd, og gennemkørselen fra Røjlevej til Røjle mølle blev ført nord om gården i stedet for igennem den. Den gamle udsigtshøj i haven mod nordvest korn derved til at ligge i baghaven, men er nok blevet benyttet meget alligevel, fordi der var en smuk udsigt over Lillebælt til Fredericia. Der er blevet sagt om Jørgen Hansen, at han forstod den kunst at blive afholdt af alle, han kom i berøring med. Hjælpsomheden ved gårdens

Marie Hansen
(Foto I. C. Nielsen, Odense)

genopbygning og navnet, de gav den, viser med al tydelighed at familien havde mange og trofaste venner.

Marie og Jørgen Hansen flyttede, efter at de havde solgt gården, over til datteren Karoline og svigersønnen lærer Larsen i Staurby skole.

To gange om året var det tradition, at vi alle skulle besøge familien, nemlig 1. juledag og til lærer Larsens fødselsdag, men mange gange i årets løb var far og mor inviteret derover, og far cyklede tit om ad Staurby, når han havde været et ærinde i Middelfart.

I Røjle mejeris 25 års jubilæumsskrift har Jørgen Hansen fortalt om "mejerivæsenet" før andelsmejeriets tid, det stykke som Åge Petersen har medtaget i sin bog "Vejlby minder, virke og tro" under overskriften "Mejerivæsenet var kvindernes sag"!- Men han nåede ikke at opleve jubilæumsdagen, da han døde den 16. februar 1910.

Karen og Jørgen Rasmussen.

*Jørgen Rasmussen købte
Jørgen Hansens gård.*

Da Karen og Jørgen Rasmussen flyttede til Røjle som nygifte, sagde Karen, at det jo ikke var deres venner, som var skyld i at gården hed "Venners Gave" og så blev den i stedet for kaldt Røjle Nygård.

Når vi kom op til Karen, stod vi pænt i baggangen og bankede på køkkendøren, men vi lukkede aldrig døren op, selv om der blev sagt værs' go'. Vi åbnede den kun lidt på klem, for vi var bange for den store hund, som gik inde i køkkenet. Først når Karen kom hen til døren og sagde, at vi skulle ikke være bange for hunden, den gjorde ikke noget, turde vi gå ind.

Jørgen Hansen
(Foto I. C. Nielsen, Odense)

Det var ikke så mærkeligt, vi var ængstelige, for de havde engang haft en stor hund, som bed Alfred i panden.

Niels Christian Petersen og Søren Petersen.

Niels Christian Petersen og Søren Petersen var brødre og de var født i gården bag ved mejeriet. Da Niels Chr. Petersen blev gift med datteren på nabogården flyttede han ind på hendes fødegård. Den var ca. 200 år gammel og opført i bindingsværk. Mørkt var der både ude og inde, for der var store buske og træer i haven, og de smårudede vinduer lod ikke meget lys slippe ind.

Det var ved N. Chr. Petersens fødselsdag den 6. januar 1885, at Røjle gårdmændene drøftede opførelsen af et mejeri. Næste formiddag så de mejeriet i Båring, og den 26. maj 1885 modtog mejeriet den første mælk.

Når far sendte mig et ærinde om til Niels Christians, gik jeg den nærmeste

vej ad Skidenstræde, ind gennem den næsten tilgroede havelåge og kom ind ad halvdøren til bryggerset. Foran døren lå en temmelig stor, flad og slidt sten, og inde i bryggerset var der murstensgulv. Jeg nåede som regel ikke længere end til bryggerset, hvor en gammel kone (N. C. P.'s svigermor) tog imod mig. Hun var i mørkt tøj og havde et sort tørklæde om hovedet. I halvmørket syntes jeg der var en vis lighed med den heks, der var billede af i A.B.C'en, så jeg var ikke så lidt bange.

Da der kun var voksne børn, kom vi der ikke ret tit. Men da den ældste datter Mette Katrine blev gift, var der et mægtigt gilde. Folk sagde om Mette Katrine, at hun var meget smuk og et godt parti. Hendes forlovede, Axel Rasmussen købte omkring 1. februar 1911 Asperup Hedegaard for 71.000 kr. og så var vi klar over, at der snart blev bryllup.

Bryllupsfest

Den gang var det skik, at bruden mødte med et godt og solidt udstyr, og kort tid før brylluppet var Sofie, Agnes og jeg en eftermiddag bedt over for at se broderede lagner, pudebetræk, lyseduge, pyntehåndklæder og m. m. Der var skuffer og kister fulde af duge og linned, resultatet af 3 års flid næsten fra morgen til aften.

Desværre brændte Asperup Hedegaard nogle år senere, og hele det fine brudeudstyr gik op i luer. Da vi var så nære naboer, var både store og små inviteret med til brylluppet den 30. marts 1911.

Vi tre piger var meget fine, for vi havde fået syet nye kjoler i Middelfart. Sofies og min var i en bronzefarve, og så havde vi tilsvarende lange tråd-

handsker. Laura og Jørgen Jørgensen kom kørende i charabancen og tog os med derover, og da vi kørte ind i gården, blev vi modtaget med fuld musik af homblæsere.

Gæsterne kom og blev beværtet med en bedre frokost inden kirketid. Derefter var det meget vigtigt for kuskene at køre for døren i den rigtige rækkefølge. Naturligvis skulle brudeparret køre i den første vogn. Men da både brudens, Mette Katrines, mor og far var døde, - Niels Christian Petersen døde den 21. november 1905, - skulle brudens farbror Søren Petersen køre i den anden vogn. Da vi kørte ud ad gården fik vi en lille forskrækkelse, fordi der var et par heste, som var ved at tage magten fra kusken. Heldigvis skete der ikke noget alvorligt, og da den første vogn nåede Vejlbj, forlod den sidste gården.

Efter vielsen blev der ofret til præst og degn, og gæsterne - med brudeparret i spidsen - gik op til alteret og lagde deres skærv. Sofie og jeg tog hinanden i hånden og vandrede med, men i bare befippelse kom hun til at lægge begge sine tårer til præsten. Hun vendte sig om, slog hænderne sammen og sagde "Næ, nu gav jeg præsten begge tårer".

Da vi kom tilbage fra kirken var der dækket middagsbord i teltet i haven. Børnene var placeret ved brudebordet. Jeg kan kun huske, at der stod skåle med fin konfekt på bordene, men Sofie erindrer, at hun tog et stykke konfekt for meget, så "Triner" lånte hende et par øjne skrås over bordet.

Stemningen var god allerede ved frokosten, og humøret blev ikke ringere efter kirketid, da vi gik til et fint middagsbord, der sluttede med noget

Karen og Jørgen Rasmussen (Foto Carl Liisberg, Middelfart)

så sjældent som et overflødheds-hom.

Mor havde digtet en sang i dagens anledning. Det var vist ellers ikke almindeligt med lejlighedssange i Røjle på den tid, så den faldt i god jord. Vi børn syntes, den var vældig god og kunne snart både melodi og tekst.

Festen kulminerede for mig da brude-

parret dansede brudevals, mens vi alle stod rundt om og klappede i hænderne. Derefter dansede vi alle. Men det forekom mig, at der midt i det hele blev talt om, at brudeparret var taget af sted. Gæsterne blev dog beværtet endnu engang, inden festen var helt forbi.

I Søren Petersens gård var børnene også en del ældre end os. Men den

næst yngste dreng var kun lidt ældre end Alfred og den yngste på alder med mig, så de to var vore legekammerater.

Vi fulgtes dog ikke med dem til skole, for vejen lige nord for mejeriet dannede grænsen mellem Røjle Tårup og Vejlbyskoledistrikter. Mærkeligt nok hørte Søren Petersens gård til Røjle Tårup, for indkørselen til gården lå dog syd for vejen der slog et par knæk derom.

De to ældste sønner spillede violin, og når køkkenvinduet hjemme stod åbent kunne vi let høre musikken og glæde os over de kendte melodier.

Jørgen Snedker.

Jørgen Snedker boede lige syd for mejeriet og hans kone Marie Snedkers var kogekone. De havde kun én søn, Laurits, og både han og snedkeren ville gerne spille kort, men det er ikke altid så let at nemme det gamle ord "Tab og vind med samme sind", så når den unge mand tabte, hvilket kunne ses af pengene på bordet, sagde hans mor. "Taber du lille Laurits, så må du hellere holde op med at spille".

Nede hos snedkerens havde de engang fået fat på en stor laks. Om de selv havde fisket den, ved jeg ikke, men den var i al fald for dyr til at spise selv, så far blev spurgt, om han ville købe den for 10 kr. Så blev der holdt gilde. Der blev indbudt gæster til spisning om aftenen. Mor fik den største gryde på komfuret, og da Hans Jørgens kom og Maren ikke kunne lugte hverken steg eller rødkål, gik hun ud i køkkenet til mor, "for jeg skal da lige se, hvad vi skal ha". Laksen var både fin og lækker, og pengene har også været givet godt ud, for der var dækket i begge stuer, og fisken gik – og slog - til.

Da Jørgen Larsen byggede hus og snedkerværksted ovre på den anden side af vejen, var vi børn meget interesseret i murerarbejdet. Vi gik oppe på stilladset hos murerne, og de kunne godt finde på at drille lidt i al venskabelighed. Men jeg lod mig ikke drille, og da mureren bøjede sig nedover baljen med mørtel, rev jeg murerkasketten af ham og kastede den ned på jorden. Men hvor blev jeg bange! Jeg havde revet alt håret af ham. De andre håndværkere lo, men jeg stod alvorlig og så kun det forfærdelig tomme hoved. Aldrig før havde jeg nemlig set en paryk. Det var i året 1906.

Oplysninger v. P. S. Feddersen

Johanne Beck, Røjle mejeri, Røjle Bygade 80. Forældrene Christian og Ingeborg Müller flyttede fra mejeriet i 1922 ved hans afsked, men de byggede da huset på Røjle Bygade 101. hvor deres yngste datter Agnes boede til sin død i 1991.

Jørgen og Laura Jørgensen, Røjle Møllegaard, Røjle Bygade 82.

Jørgen og Marie Hansen Venners Gave, senere Røjle Nygaard, Røjle Bygade 88.

Karen og Jørgen Rasmussen, han kom fra Brøndgaard, Røjle Bygade 125. De købte Venners Gave/Røjle Nygaard, Røjle Bygade 88.

Niels Chr. Petersen flyttede ved giftermål til Skrivergaarden, Parallelvej 14, mens Søren Petersen tilsyneladende blev i fødegården bag mejeriet, på Parallelvej.

Marie og Jørgen "snedker" Larsen, Røjle Bygade 73.

Billederne er venligst udlånt fra Ingeborg Müllers fotoalbum.

Stribs 1. sognefoged 1928-1948

af Arne Schmidt Andersen

Ifølge en kongelig forordning af 11. november 1791 om sognefogeders beskikkelse, blev min far i 1928 af stiftamtmanden for Fyn udnævnt til sognefoged for Vejlbys sogns vestligste del, Strib. Udnævnelsen blev af kordegnen oplæst ved kirkestævne, som der står »til Almuens Efterretning«. I denne forordnings § 2 står om sognefogeders udnævnelse, at »Dertil bør altid vælges en af de skikkeligste, redeligste og mest kyndige mænd blandt Sognets Almue«. Min far, Arnold Peder Christian Andersen (1878-1950), søn af overportør Niels Andersen og hustru Ingeborg på Sønder Allé, blev den første sognefoged i Strib. Strib havde hidtil hørt under sognefogeden i Vejlbys sogn, der havde passet det igennem forskellige tilfældige personer, så der var meget, der ikke var styr på.

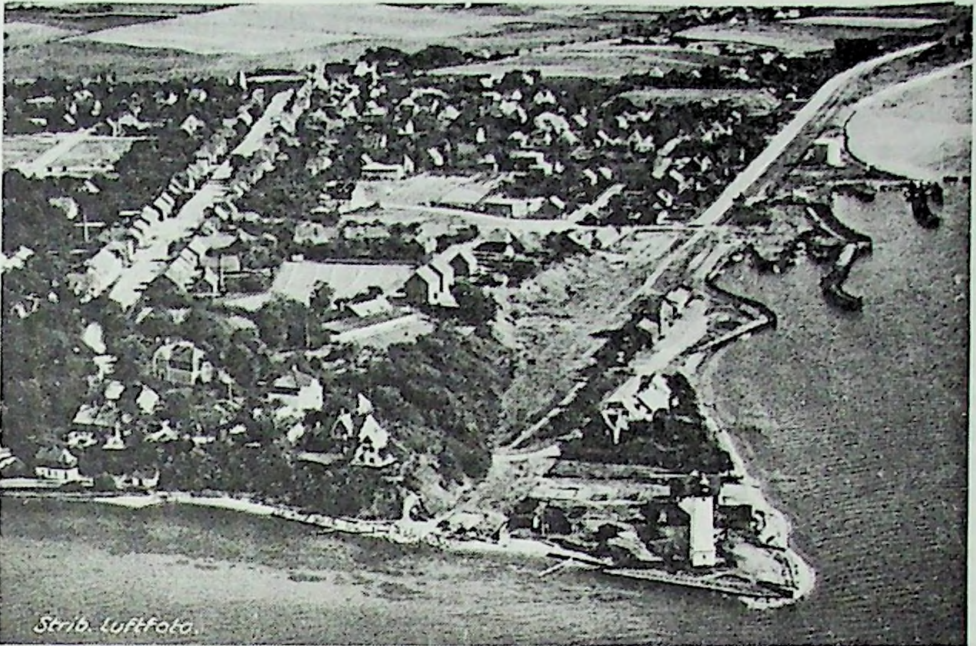
Det var et meget byrdefuldt, borgerligt ombud, han hermed var blevet valgt til, hvorfor han også efter tre år søgte at blive fritaget for det. Det var nogle vanskelige og dramatiske år, han havde det tillidserhverv; det var depressionsårene med arbejdsløshed og strejker, hvor Strib var en ren gennemgangslejr for brobygningsarbejdere og DSB-ansatte, der skulle væk, når Lillebæltsbroen blev åbnet. Da det var sket, kom der nye folk i de tomme huse, der var meget billigt til salg, og snart efter kom så krigen og besættelsen med alle de problemer, det medførte. Strib var dengang et bysamfund på 12-1500

indbyggere, og mange af de skiftende personer og familier var jo ikke ligefrem Vorherres bedste børn, så min far var - så vidt jeg ved - Danmarks eneste bevæbnede sognefoged.

Min far var født på Strib og uddannet på Røjle mejeri efter dels en skolegang i en privat skole på Strib, som min farfar fik oprettet, og dels senere i en privat realskole i Middelfart. Efter mejeristuddannelsen købte han en lille landejendom i Vejlbyskov, og ved siden af kørte han som fragtmand for handelsrejsende, der kom til Strib station og skulle besøge kunder på hele Vestfyn. Min far var meget interesseret i heste og havde altid nogle hurtige. Ved første verdenskrigs udbrud startede han en osteengrosforretning og flyttede tilbage til Strib og drev forretningen herfra. Ikke mindst handlede han i Jylland, takket være den nemme overfartsmulighed, så det var noget helt andet at skulle være øvrighedsperson.

En sognefogeds job var noget af en blandet opgave. Ud over de rent politimæssige opgaver skulle han også vie folk, og da var der her i Strib det endnu dengang ret ualmindelige, at sognefogeden foretog flere vielse end sognepræsten, der i øvrigt titulerede min far med »kære kollega«. Sognefogeden var også lægdsmand, stævningsmand, pantefoged, strandfoged auktionarius, øverste brandmyndighed, vurderede dødsbo, der var under offentligt skifte og skulle endvidere inddrive skatter, bøder, alimentationsbidrag o. lign.

Men den mest dramatiske del af opgaverne var vel nok den politimæssige, dels sammen med de

Luftfoto af Strib omkring 1950 (Rudolf Olsen-Kunstforlag)

ansatte betjente, dels med betjente fra Middelfart, når det ikke var muligt at få assistance af de betjente, som der var alt for få af til de mange opgaver, som brobyggeriet og den tiltagende rejselyst mellem Fyn og Jylland medførte. Dengang var politibetjente kommunalt ansat, og jeg mener kun der var 4 ordensbetjente og 1 reservebetjent i Middelfart. Senere blev politiet organiseret i rigspolitiet, og heri indgik også sognefogederne.

Det var et både voldeligt og kriminelt miljø, der herskede i Strib; en kriminalbetjent udtalte engang i mit hjem, at han aldrig havde set noget lignende undtagen i Nyhavn. Det forhen så fornemme Strib Badehotel prægedes også af denne udvikling, ikke mindst ved lørdagsballe, hvor også mange fra den anden

side af bæltet strømmede til, så der ofte var omkring 400 til bal sådan en lørdag aften. Der var desuden to andre steder på Vestfyn, hvor der var bal om lørdagen, så når der opstod slagsmål, var den i Strib boende landbetjent uden anden mulighed for forstærkning end hjælp fra sognefogeden, for det endte gerne med, at de 400 alle var mere eller mindre involveret i disse slagsmål. I en film fra 1980'erne om anlægget af jernbanerne i Jylland kunne der ses en vis parallel til tilstandene i Strib i de år. Brobygningsarbejderne var bomstærke, arbejdsvante folk, som det ikke var let for politiet at hamle op med. Inddrivelse af skatter o.lign. var absolut heller ikke nogen let eller behagelig opgave, og ofte blev min far truet både korporligt og på anden måde af de mange i re-

stance; jeg tror næsten, at det var mere reglen end undtagelsen, at der hvert kvartal var et halvt hundrede eller flere, hvor der skulle foretages udpantning, og her må man igen huske på Stribs daværende indbyggertal.

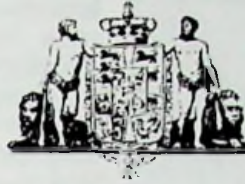
Arrestationer og indtransport af personer, der var blevet sindssyge, var også en sognefogeds opgave samt at mægle i husspektakler. Men der var selvfølgelig også komiske oplevelser, som f.eks. dengang min far blev tilkaldt, hvor et ægtepar var blevet uenige og konen, der var tysker, havde taget en kedel kogende vand og hældt ned ad maven på manden, så der var ikke noget at sige til, at han stod og holdt ud i bukseme!

En anden meget pudsigt oplevelse, jeg også erindrer, skete engang i trediverne, jeg husker ikke enkelthedene nærmere, men det var noget med en stor pige, der var forsvundet, og som man frygtede havde været udsat for en forbrydelse, og hele Danmark søgte efter »Gurli«. Politiet fik en anmeldelse om, at der var set en »Bedstemor And«-bil, som den nu kaldes, en Ford T, 2 persons med et bagagerum bagi med en klap over.

Denne anmeldelse var så sendt ud til politiet og dermed også sognefogedene i hele landet, om nogen kendte en sådan bil. På Strib boede dengang en kanonfotograf Holger Lyngstrøm, som netop kørte rundt i en sådan »Bedstemor And«-bil.

Min far gik så med ham ned til bilen, og ganske rigtigt, der stak et par dameben ud af klappen, men de tilhørte voksmannequin, som Lyngstrøm havde samlet op på Middelfart losseplads.

Familieme havde mange børn dengang, og det store antal ansatte søfolk ved færgerne gjorde, at mange børn gik i faderens fodspor og drog til søs. Når så småskibsfarten, som de gerne begyndte deres sømandsliv ombord på, i november/december lagde op for vinteren, fik de hele sommerens hyre udbetalt på én gang. De havde dårligt været i land hele sommeren, så med hyren på lommen og fast grund under fødderne, så skulle den have hele armen; navnlig nytårsaften gik det løs. Landbetjenten og min far delte gerne byen mellem sig for at forsøge at holde nogenlunde styr på gemytterne og begrænse hærværk og overfald på fredelige borgere. Det er uhyrlige episoder, jeg har oplevet nytårsnætter, som f.eks. da nogle berusede trængte ind til en sovende familie. De var kendt som stilfærdige og fredelige mennesker, så det var ikke nogen, der selv havde provokeret til overfald. Manden i huset sprang ud af vinduet og løb de 3-400 m i bar skjorte - og der var høj sne - til mit hjem og buldrede på entrédøren og råbte: »Luk mig ind, luk mig ind«. Min far stod med gummikniplen om håndleddet, medens han trak i tøjlet, hvis nu forfølgere skulle sprænge døren, inden den forstærkning, som han havde tilkaldt, var ankommet. Som jeg allerede har nævnt, var der, da min far blev udnævnt, meget, der lå i rod af det, en sognefoged var pålagt at sørge for. Der var langt fra Vejlbj til Strib i en jumbe, så ingen anede noget om, hvad og hvem der f.eks. skyldte i skat. Der var ingen kassebog; når min far til at begynde med afleverede en liste over, hvem der havde betalt, skrottede den radikale

Sognefoged Arnold Peter Christian Andersen

af Strit By og Vejlby Sogn i Odense Amt
beskikkes herved til Lægdsmand for det 218^c Lægd (Vejlby Sogne-
vestlige Sogne-
Sogn) i 3^e Udskrivningskreds. fogeddistrikt

Som Følge heraf ere samtlige Værnepligtige af det nævnte Lægd forpligtede til at vise ham al den Hørlighed og Lydighed, der tilkommer ham i denne hans Stilling, og de ville for Overtrædelse heraf blive dragne til Ansvar.

Dette Beskikkelsesbrev bliver i Henhold til det forrige Kongelige danske Kancellis Cirkulærskrivelse af 23de Februar 1703 § 3 at forelæse Lægdets Mandskab ved Kirkestævne.

Svendborg . den 31 Marts 1928 .

[Signature]
Udskrivningschef.

[Signature]
Lægdsforstander.

Beskikkelsesbrev
for
Sognefoged Arnold P.C. Andersen
som Lægdsmand for det 218^c Lægd
i 3^e Udskrivningskreds.

*Oversættende læst
ved Høkerstævne i Strit
den 15/4 1928.*

[Signature]

Arnold Andersens beskikkelsesbrev som lægdsmand fra den 31. marts 1928.
Beskikkelsesbrev som sognefoged havde han modtaget den 29. februar 1928.

Arnold Andersen med sognefogedkasket.

sognerådsformand den og gav bare min far en kvittering, der lød på »modtaget gammel skat xx antal kroner«. Kontoret var på et loftværelse hos sognerådsformanden, og arkivet var papirstakke rundt langs væggene. Da denne form for modtagelse var sket nogle gange købte min far for egen regning en kassebog, og sognerådsformanden måtte kvittere i den hver gang, min far afleverede penge. I den stod der både hvem, der havde betalt, og hvad de havde betalt for, så efterhånden kom der system i det, så jeg må sige, at jeg forbavses, når jeg hører, at »de radikale« er et »fremskridtsparti«. Som jeg så det praktiseret her i kommunen, var det alt andet.

SAGN

I slutningen af det 18'de århundrede havde de i Vejlby en præst, der, efter gængs opfattelse, var meget skrappere som tiendetager end som præst. Da tiendetagningen engang gik for sig, sagde Hans Olsen til ham: "Var du så god til at prædike, som du er til at tage tiende, da var det meget bedre for os!". "Siger du du til mig?", svarede præsten og red hen mod Hans Olsen med løftet ridepisk. "Det gør du jo også til mig!", svarede denne uden at vige tilbage, og ridepirken blev ikke brugt denne gang.

(NB. Hans Thomsen var præst i Vejlby 1788-1818. Hans Olsen var født i Staurby 1748, fra 1770 fæster af den nuværende Staurby Nørregård).

(Laurits Larsen: Slægt og minder, II, 1947, s.6).

Muslingekogeriet på Strib.

Af Knud Madsen

Der blev stille på Strib, da byen i 1935 mistede sin betydning som Danmarks travleste færgehavn. Trafikken gik nu over den dengang nye Lillebæltsbro, og skønt man beholdt både et jernbanespor og fik en ny Strandvej, så var det svært at tiltrække nye virksomheder. Faktisk skulle der en verdenskrig med deraf følgende vareknaphed til, før byen atter fik et par virksomheder, der gav beskæftigelse til rigtig mange. Det drejede sig om muslingekogeriet "Mytilius" og "Nordisk Læderfabrik", som etablerede sig i henholdsvis 1942 og 43. I det følgende skal muslingekogeriet omtales.

Et muslingeeventyr.

I marts 1942 fandt et sandt muslingeeventyr sted i Stribbugten. Omkring 40 fiskere fra Strib, Middelfart, Skærbæk og Kolding skrabede muslinger ud for Strib havn og Rubæksbanke, men også ved Fænø. Muslingerne blev taget på to-fire meter vand og derpå sejlet til enten Strib eller Middelfart, hvorfra de pr. bil blev fragtet til Tyskland. På gode dage blev der i Strib landet en snes tons, hvilket gav fiskerne en god fortjeneste, da prisen lå på ca. 50 kr. pr ton. Man forudså dog allerede, at det var tvivlsomt, om bestanden kunne holde til så stort et fiskeri.

Den følgende måned var muslingebankerne omkring Strib opfisket, men nye banker langs Fænøs kyster var fundet. Her var nu ca. 30 bådehold i fuldt sving og det fortaltes, at der var

bådehold på to mand, som tjente 90 kr. pr. dag.

Det skal her indskydes, at det var blåmuslinger (*Mytilus edulus*), som så intensivt blev fisket i de danske farvande. Før krigen lå den samlede danske fangst på godt 2.000 tons årligt, men nu steg den i krigsårene til op over 100.000 tons årligt, for straks derefter atter at falde til det tidligere niveau.

Muslingefabrikken "Mytilius".

Muslingefabrikken A/S "Mytilius", København, havde afdelinger i Holbæk, Horsens og Skærbæk ved Kolding. Hovedinteressent i "Mytilius" var det store Hamburgfirma Köser & Platzmann. Omkring 1. 6. 1942 indstillede afdelingen i Skærbæk midlertidigt arbejdet for at holde pause i årets varmeste måneder frem til september. I de to forløbne måneder havde der været beskæftiget op til 95 personer, og der var udbetalt omkring 30.000 kr. i arbejds løn. Fabrikken, som havde til huse i midlertidige bygninger, var egentlig planlagt til at flytte i en ny fabriksbygning ved havnen; men på grund af klager over stanken, påtænkte man i stedet at flytte fabrikken til Fredericia.

Disse planer blev imidlertid ændret, og "Mytilius" indledte nu forhandlinger med Statsbanerne og oliefirmaet DDPa for eventuelt at leje et af disse selskabers arealer på Strib havn. Foreløbig fik "Mytilius" afslag fra begge sider. I den forhenværende turist- og badeby Strib var der vel heller ikke mange, som ønskede et så ildelugtende foretagende til byen. Imidlertid lykkedes det "Mytilius" og DDPa at komme overens, hvorefter "Mytilius" lejede selskabets havn, som udgjorde en del af 3. færgeleje, samt

Strib havn ud for kogeriet.

et areal med tilhørende bygning, hvori et muslingekogeri kunne indrettes. Desuden skulle der opføres forskellige træbygninger med lager-, skylle- og opholdsrum. Selskabets direktør, E. Eckwerth, var i Strib for at forhandle med håndværkerne, og han påregnede at driften kunne starte 1. september, og at der i månederne frem til maj-juni 1943 kunne beskæftiges 40-50 personer. Endvidere håbede firmaet at kunne oprette en muslingekultur efter hollandsk mønster. Til beroligelse udtalte den kommende leder, fabriksmester Petersen, at virksomheden ikke ville medføre lugtgener.

I august 1942, kort før muslingesæsonens start, meddelte Fiskeridirektoratet, at det ifølge fiskeriloven var forbudt at fiske muslinger med trawl. Det var en streg i regningen for såvel "Mytilius" som de mange fiskere. På lavt vand var der stort set ingen mus-

linger tilbage, og man havde derfor regnet med, at tage muslinger på større dybde, hvilket krævede trawl. Man måtte nu påregne at skulle hente muslinger langvejs fra, men her lå man i skarp konkurrence med landets mange andre muslingekogier. For at sikre sig transportmulighed, købte man straks herefter stenfiskerfartøjet "Marie" af Odense for 1.800 kr.

Muslingekogieriet går i gang.

Fiskerne gik nu i gang med at opsøge nye muslingebanker i Stribbugten. De gode priser på muslinger bevirkede i øvrigt, at både og pramme i Strib blev handlet til helt fantastiske priser. Muslingekogieriet startede torsdag den 20. august 1942, efter at man dagen før pr. lastbil havde modtaget de første muslinger, som kom fra Gudsø Vig. Muslingekogieriet var indrettet i en stor bygning, som i sin tid var opført af olieselskabet. Her var lager-

kapacitet og en stor hal med renseborde. I en tilbygning stod en dampkedel, som var sat i forbindelse med fire mægtige gryder, hvori muslingerne blev kogt ved damp, efter at de først udendørs var rensset og skyllet for urenheder. Efter kogningen blev muslingerne på bordene overrislet med rindende, koldt vand, hvorpå afpilingen kunne gå i gang. Endelig blev muslingerne lagt i fustager og saltet og var dermed klare til eksport. Foreløbig var en snes kvinder og nogle mænd beskæftiget med dette arbejde. For at sikre sig tilførsler, chartrede "Mytilius" to skibe, som skulle opkøbe muslinger.

Kamp om muslingerne.

Allerede i begyndelsen af september, lå kogeriet i Strib stille som følge af

mangel på muslinger. Fiskerne i Strib lå dog ikke på den lade side. De drog til Horsens Fjord, hvor de afsatte de opfiskede muslinger til fiskeeksportør Theodor Petersen, Kolding, der lod fangsterne afhente med skib. Snart var der optræk til muslingekrig på fjorden. I Horsens lå to muslingekogerier, hvoraf det største ejedes af A/S "Mytilius"; det andet, som var på størrelse med kogeriet i Strib, af en lokal fiskehandler. Disse to kogerier havde regnet med at kunne beholde fjordens muslinger for sig selv, men de fik nu konkurrence af Theodor Petersen. Da man kunne forudse, at fjordens muslinger snart ville være en saga blot, henvendte "Mytilius" sig angiveligt til fiskerimyndighedene for at holde Koldingfirmaet ude. Det var der dog ingen mulighed for idet

Aktieselskabet FROST's camouflagemalede olietank, der senere blev slæbt til Nyborg

fiskerierhvervet var frit for enhver, når blot man overholdt fredningsbestemmelserne. Og for muslinger gjaldt i øvrigt slet ingen fredninger. "Mytilius" agtede herefter at klage til myndighederne over, at der blev brugt dyrebar petroleum til at transportere muslinger til Kolding, når de ligeså godt kunne behandles lokalt i Horsens.

Senere på måneden kom "Mytilius" på Strib atter i fuld gang, idet der pr. skib kom tilførsler fra Horsens Fjord. Desuden fik man mindre leverancer af muslinger, som blev skrabet ud for Staurby Skov. Fyrrer kvinder og en halv snes mand var beskæftiget på kogeriet, hvor man nu planlagde at mørklægge fabrikken, således at der kunne arbejdes i to-holdsskift.

Da det ikke lykkedes "Mytilius" at tvinge fiskeeksportør Theodor Petersen bort fra Horsens Fjord, endte det med, at de to firmaer i oktober måned indgik en overenskomst, hvorefter "Mytilius" fik overladt en del af fjorden, men til gengæld skulle lukke kogeriet i Strib inden nytår 1942.

Den 6. oktober modtog kogeriet i Strib 20 tons muslinger, som kom med jembanen fra Hadsund. Transporten havde åbenbart været for langsommelig, for muslingerne var gået i forrådnelse, og de endte derfor i bæltet ud for fabrikken.

I november måtte "Mytilius" indlede forhandlinger med fiskerne på de ca. 40 både i Horsens Fjord om mindsteprisen for muslinger. Prisen havde hidtil ligget mellem 40 og 70 kr. pr. ton, alt efter kvalitet; men nu forlangte fiskerne en mindstepris på 50 kr. Før der gik hausse i muslingerne, havde de kostet et par kr. pr. ton.

Efter at have ligget stille i en måned, kom kogeriet i Strib atter i gang få dage før jul, idet man med jembane

modtog en sending muslinger fra Randers Fjord. Herpå sænkede stilheden sig gennem flere måneder over arbejdspladsen.

Theodor Petersen overtager muslingekogeriet.

De manglende eller i bedste fald usikre tilførsler af muslinger var formodentlig årsag til, at "Mytilius" valgte at sælge muslingekogeriet på Strib til konkurrenten, fiskeeksportør Theodor Petersen i Kolding. Den 3. marts 1943 blev arbejdet genoptaget under den nye ejer, og 60 tons muslinger lå allerede klar til behandling. Arbejdet blev dog straks ramt af uheld, idet en af kedlerne gik i stykker, hvilket forsinkede kogningen et par dage. Det forventedes, at man snart ville beskæftige 100 personer, som skulle arbejde i toholdsskift. Første hold startede kl. 6 morgen, andet hold kl. 14 eftermiddag.

Vinter og forår igennem var der taget store mængder muslinger på strækningen Snoghøj - Børup Sand; men de var nu næsten borte, og joller og småbåde skrabede i juli 1943 efter de sidste på helt grundt vand. 1. juli var muslingekogeriet atter udsat for et uheld med arbejdsstandsning til følge, da et rør i dampkedlen sprang. Men nu stod 14 dages ferie for døren, og fabrikken arrangerede en udflugt for de ansatte til Fuglsang ved Fredericia. At muslingeindustrien var et udpræget krigstidsfænomen, var man naturligvis udmærket klar over. Men da muslingerne gav arbejde til så mange, lod "Dansk Arbejde" foretage en undersøgelse af muslingeindustriens muligheder efter krigen. Hvorvidt danskerne kunne lære at spise muslinger, stod man noget tvivlende over for. Til gengæld kunne muslinger

Fustagerne der blev brugt til forsendelse af muslingerne

forarbejdes til udmærket fodermel, og skallerne knuses til gødningskalk..

I august bredte en ubehagelig stank sig over Strib. Kogeriet smed blot de afkogte skaller ud over bolværket, og efterhånden ragede bunken op over vandet, således at de tilbageblevne bløddele gik i forrådnelse. For at råde bod på dette problem, slog fabrikken en bro ud i bæltet med det formål, at strømmen skulle føre skallerne bort.

Strid om bropenge.

Den 22. december 1943 sendte muslingefabrikken sit personale hjem på ubestemt tid. Det drejede sig om over 200 mennesker, som dog i den sidste tid kun havde arbejdet tre dage om ugen, da muslingetilførslen delvis havde svigtet. Årsagen til dette skridt skyldtes, at oliefirmaet DDPa, som havde udlejet arealet, hvorpå muslingekogeriet lå, med tilbagevirkende

kraft ønskede en højere lejeindtægt. Andre steder havde man af hensyn til beskæftigelsen sat bropengene ned, men det ville oliefirmaet ikke medvirke til.

I januar 1944 benægtede DDPa, at der var foretaget ændringer i havneafgiften.

Herpå redegjorde "A/S Th. Petersen & Co." for deres syn på sagen. Det var ikke havneafgiften, som man var utilfredse med. Men inden for denne fandtes tre afgiftstakster, hvorefter der for fodermuslinger skulle betales 80 øre pr. ton, for muslinger til agn en lidt højere pris, og endelig skulle der for luksusvarer, som f.eks. spisemuslinger i konserveret tilstand, betales 10,66 kr. DDPa forlangte den højeste pris.

Koldingfirmaet mente, at prisen ikke burde være højere end 80 øre, da muslingerne var urensede og altså

ringere end fodermuslinger, men havde dog strakt sig lidt. DDPA forlangte endvidere 40.000 kr. efterbetalt, og dersom de nu fik ret i disse påstande, ville kogeriets økonomi bryde sammen. P. t. stod ca. 230 personer uden beskæftigelse på grund af arbejdets standsning. Dog så man nu frem til, at ministeriet sandsynligvis ville nedsætte vareafgiften på muslinger fra 1. april. Sidst i januar var der indbrud i muslingekogeriet, men tyvene fik intet særligt udbytte.

Atter gang i kogeriet.

Den nye lov om lavere havneafgifter trådte som forventet i kraft den 1. april 1944, og den 20. juni kom muslingekogeriet atter i gang med 90 beskæftigede. Man havde allerede modtaget betydelige mængder muslinger fra Hou og Gyllingnæs i Horsens fjord og

forventede snart at udvide til toholdsskift. Striden med DDPA var ikke afgjort, men verserede for retten.

Kogeriet modtog nu meget store mængder muslinger, og for ikke at disse i det varme, stille vejr midt i juli skulle nå at gå i forrådnelse, måtte 180 personer arbejde i toholdsskift. Men bedst som arbejdet var i gang, måtte man atter standse, da uroligt vejr hindrede fiskeriet og tilførslerne udeblev. Man forventede dog, at standsningen ville blive kortvarig.

Lugtgener

Den 24. juli bragte Middelfart Vestreblad et "Klagesuk fra Strib". En læserbrevsskribent klagede over røg- og lugtgener og over det uhumske kloakudløb fra fabrikken, og foreslog selv, at fabrikkens skorsten forhøjedes, at fabrikken, som den året før

Driftsleder Fritz Petersen på vej ud af Strib Havn.

havde lovet, jævned skallerne til under havniveau, og at Sundhedsvæsenet så nærmere på kloakudløbet. Den følgende dag svarede muslingekogeriet, at man ikke mente, at en højere skorsten ville hjælpe ved vestlige vinde, idet fabrikken lå lavt og byen højt. Med hensyn til stanken så gjorde man, hvad der var muligt for at holde muslingedyngerne under vandet og i øvrigt at rengøre på fabrikkens arealer. Kloakken blev jævnlige udgravet, og den havde på intet tidspunkt været tilstoppet. Endelig var et muslingekogeri jo ikke lugtfrit, og den gode beskæftigelse og pengene, som kom egnen til gode, taget i betragtning, så kunne de nærmestboende faktisk godt vise lidt forståelse herfor.

Skoldningsulykke

Den 10. august skete der et alvorligt uheld på muslingekogeriet. Dækslet på en autoklave bortsprængtes, og ramte arbejdsmand H. P. Schmidt, Strib, som samtidig blev slemme skoldet på især venstre arm af

den udstømmende damp. Han blev med ambulance ført til Middelfart sygehus, hvor han straks kom på operationsbordet. Heldigvis var uheldet ikke livsfarligt. Fabrikken kunne uhindret fortsætte driften, da skaden straks blev udbedret.

Månedens ud var muslingetilførslerne generet af uroligt vejr. Snart kunne fiskerne ikke gå ud i Horsens fjord, snart var det transportbåden, der blev standset af den høje sø. Men i begyndelsen af oktober var tilførslerne atter stabile, idet man nu med stort udbytte var begyndt at skrabe i Haderslev Fjord. Den 6. december 1944 indstillede man atter midlertidigt driften, idet længere tids dårlige vejrforhold havde besværliggjort tilførslerne.

Man så dog frem til snart at genoptage driften. Men nu stod 1945 og Danmarks befrielse snart for døren. Det er ikke lykkedes at opspore, om fabrikken kom i gang i 1945; men i så fald har det nok ikke været længere end til omkring 4.-5. maj.

I juni 1945 vandt driftsleder Frits Pedersen, muslingekogeriet på Strib, ved Handels- og Søretten en sag, som han havde anlagt mod "Mytilius", hvor han i sin tid var blevet ansat som driftsleder. Firmaet havde ikke overholdt den indgåede lønaftale, og et forlig indbragte ham 6.000 kr. Hvorledes sagen mellem DDPA og Theodor Petersen endte, er det heller ikke lykkedes at finde oplysninger om.

I august 1946 etablerede "Strib Skærveknusefabrik" sig på det tidligere muslingekogeri arealer, der senere igen blev overtaget af El-Tin, 1956-95.

Eventyret slutter

Muslingekogeriet på Strib blev et kortvarigt eventyr. Trods en meget svingende beskæftigelse, så gav det i perioder penge og brød på bordet i adskillige hjem på Strib og i omegnen. Men nu var det slut. Herefter stod tilbage for de danske eksportører af muslinger til "Det tredje Rige", at forklare sig over for de danske myndigheder. - Nu er et hvert synligt minde om muslingekogeriet på Strib havn forsvundet fra jordens overflade. Men på havbunden ud for den gamle færgehavn skal der stadig ligge vældige dynger af muslingeskaller.

KILDE:

Middelfart Venstreblad, 1942-46

SAGN

Tegning: Povl Abrahamsen

Spaniolerne og sennepen.

Når vi i min barndom hjemme på Middelfartegnen skulle have kogt torsk med sennepsovs til middag, tog min bedstemoder et fad med lidt hel sennep i, lagde en kanonkugle i fadet og lod nu kuglen trille rundt i fadet og male sennepen. Vi børn stil' lede os op uden om Bedste som interesserede tilskuere, men inden ret lang tid var gået, græd vi, d.v.s. sennepen rev i øjnene. Bedstemoder fortalte da altid, at da hendes moder (eller bedstemoder, det ved jeg ikke rigtig) sad og malede sennep, så kom spaniolerne og vilde se, og en vilde også smage, han spyttede da, skar ansigt og udbrød: Garavde, Garavde! --"Garavde" skal være en forvanskning af "Garaco", en simpel ed, der bruges af den laverestående spanske befolkning. - Men ordene er altså huskede og gået i arv fra slægt til slægt siden året 1808, da spaniolerne var her.

N. Thinesen, værkbetjent, Nyborg. (Fynsk Hjemstavn, 1928)

Troldtøj

En fornuftig og agtet gårdmand i Røjle havde engang mødt troldfolket. Det var en nat i krigsåret 1848, at han var i ægt med en gammel oberst. Da de nærmede sig de berygtede Dandsehøje på Bubbeltårds mark mellem Odense og Middelfart, satte obersten sig hen på det forreste sæde ved kusken. Det var bælgmørkt, og bonden mærkede, at obersten trak sin sabel, som han svingede foran dem, idet han sagde: "Væk, væk!" Endnu mere hjerteklemt end før piskede manden på sine heste, som han syntes slet ikke kom af stedet. Først da de var kommen forbi højene, stak officeren sin sabel i skeden. Han spurgte nu

kusken, om han intet havde set, men da denne benægtede det, fortalte han, at en hel skare underjordiske havde omringet vognen og fulgt dem et langt stykke vej. De spændte hestene fra og trak vognen, og nogle tog hjulene af, mens andre smurte dem. Dernæst kom én, som ville i vognen til dem, men han kunne ikke for stålet, der blev svunget imod ham, og det var godt, thi ellers havde han væltet vognen. Bonden syntes nok, at hestene var så urolige, men havde ellers intet ondt bemærket.

(Evald Tang Kristensen: Danske sagn som de har lydt i folkemunde, bdl, 2.udg., 1980, s.399).

FORENINGENS ARRANGEMENTER I 2000

Mandag d. 28 februar
kl. 19.30

Aulby skole
Skolebiblioteket

Jættestuen ved Bøgelund.

Museumsinspektør Anders Jæger fra Bogense Museum stod for en del år siden for udgravningen af jættestuen på Bøgelund mark. I folkemunde blev den kaldt "Stenkisten", fordi den 20 alen lange og 9 alen brede plads var omgivet af kampesten. Han vil fortælle om fundene og udgravningen og vise billeder derfra.

Mandag d. 10. april
kl. 19.30

Strib Idrætsefterskole
Strandvejen 226

Flystyrt over Vestfyn i årene 1940-45.

Kaptajn og eskadrillechef i Luftmeldekorpsen i Odense, Erik Jensen vil fortælle om de allieredes mange flystyrt over Fyn - med fokus på Vestfyn - under 2. verdenskrig. Erik Jensen har i de sidste år været primus motor for mindehøjtidelighedene i Gals klint Mindelund og ved krigergravene på Odense Assistenskirkegård.

Mandag d. 11. september
kl. 19.30

Aulby skole.
Skolebiblioteket.

Vejlby sogn i 1800-tallet.

Museumsinspektør Harriet Hansen, Middelfart museum, vil fortælle om forholdene i Fyns største sogn Vejlby sogn, i 1800-tallet. I forbindelse med arbejdet på at lave en udstilling om Hindsgavl, der i sin tid var ejer af utallige fæstegårde på vor egn, dukkede der ny viden op. Den vil Harriet Hansen. delagtiggøre os i.

Lørdag d. 18. november
kl. 18.00

Strib Idrætsefterskole
Strandveje 226.

Jubilæumsfest.

I anledning af foreningens 10 års fødselsdag inviterer vi til fest.

I næste nummer af Bavnem vil der komme oplysninger om tidspunkt, program og pris

Udgået af Middelfart Folkebibliotek

Str vok

blad

46.4 Vejlbys-Strib

Bavnen

2000, 01

3505080474

Middelfart Folkebibliotek

3505080474